

Třída, její vedení a diagnostika

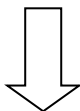
Pozorování

Běžné pozorování – provádíme každý den, po celou dobu práce ve škole. Všimáme si např. toho, kdo je ospalý, kdo je smutný, ubrečený, veselý, kdo je špinavý a bez svačiny, jestli se třída spolužákovi směje, kdo vykřikuje, kdo nedává pozor, apod.

Koho můžeme požádat o informace z pozorování – pedagogy školy, vychovatelky ve družině, dozor na obědě, v šatně, podle potřeby i další pracovníky školy (např. uklízečky, kuchařky, školníka)

Jak si ve škole předáváme informace z běžného pozorování – rozhovorem na chodbě, ve sborovně, v kabinetě

O problému jsme si „pokecali“ a co dál?

Zvažujeme, jak dlouho si o problému vždy pouze „povídáme“ a vzájemně si stěžujeme na jednotlivce nebo třídu než začneme hledat řešení. Stanovme si své limity, kdy už začínáme jednat.

Cílené pozorování (musíme si stanovit cíl, co chceme pozorovat – sledovat) – např. kdo a jak často žák vykřikuje; jak často se třída nebo jedinec směje jednomu spolužákovi, v jakých situacích; zda chodí žák špinavý a bez svačiny opakovaně; jaké pravidla chování třída nerespektuje (jsou ukřičení, upovídání, neustále šaškují, smějí se, chodí po třídě, apod) – **cílené pozorování max. 5 – 10 dní a podle zjištěných výsledků musíme začít jednat**

Jak získáme informace z cíleného pozorování – např. zaznamenáváním konkrétních sledovaných projevů u jednotlivých žáků do záznamového archu jednoduchým čárkováním (čárkování je anonymní, zajišťujeme tím i anonymitu svým kolegům pedagogům)

Výhody pozorování:

- jednoduché
- soustavné, časově nenáročné
- není potřeba dlouhá příprava
- můžeme ho provádět kdykoliv
- pozorování provádí více lidí – pedagogů, pracovníků školy
- můžeme si informace vzájemně mezi sebou upřesnit a doplnit
- můžu si potvrdit, zda to, co jsem zjistila např. již při rozhovoru s žáky nebo učiteli, platí nebo ne
- nepotřebujeme souhlasy rodičů

Nevýhody pozorování:

- nemusím si všimnout všeho
- učitelé nesdělí informace ze svého pozorování (obava, strach z nekompetentnosti)
- zkreslenost
- subjektivita
- není vidět pozadí (příčiny)

Pokud volím pozorování z důvodu získání informací o chování – žákům nesdělujeme, co sledujeme.

Pokud chceme pracovat na změně - řekneme žákům, na co právě zaměřujeme pozornost a co uděláme s výstupy – např. řešení s rodiči apod.

Rozhovor

Výhody rozhovoru

- ujasním a doplním si informace, které mám z pozorování,
- nemusím mít souhlas rodičů, můžu provést rozhovor se žákem kdykoliv podle potřeby
- individuální domluva
- reakce na otázky je okamžitá
- rychlá možnost získání informací
- kontakt tváří v tvář
- řeč těla - vidím

Nevýhody rozhovoru

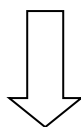
- neřeknou pravdu, budou se vykrucovat, vymlouvat
- špatně položená otázka, nepochopení otázky
- odbočení od tématu (kdo vede rozhovor, musí uhlídat čas a cíl rozhovoru)
- nepřipravenost na rozhovor
- pozor na nesympatie, předsudky
- může vzniknout hádka
- zneužití informací z rozhovoru
- nechce se vůbec bavit, nereaguje

Na co nezapomenout

- zvolit vhodné místo a čas rozhovoru
- zvážit, zda je výhodnější dotazovat se skupiny nebo jednotlivce
- zajistit bezpečí pro toho, kdo je zdrojem informací, nesdělovat od koho jsem informace získala, zvláště pokud se jedná o žáky.

Z rozhovoru (osobního kontaktu) se vždy něco dozvím, i když dotazovaný pouze mlčí nebo mám pocit, že se vymlouvá. I z toho se dá usuzovat, že se ve třídě něco děje, není něco v pořádku.

Troufnu si na rozhovor s celou třídou o problému v komunitním kruhu???

Diskuze v komunitním kruhu

Výhody:

- Objasnění nejasností ve skupině (osobní růst)
- Výměna názorů (tolerance názorů ostatních)
- Otevřenost
- Možnost rychlého vyřešení problému
- Odkrytí problému (i nového)
- Konfrontace názorů
- Diagnostika, percepce

Nevýhody

- Ne každý je schopen se otevřít ve skupině
- Ovlivňování většinou a silným jedincem
- Nečekaný problém – nečekané reakce
- Nesplní se očekávání – problém se nevyřeší
- Negativní reakce žáků, rodičů
- Odbočení od tématu

Rizika

- Nereagování – je mi to jedno – stávka
- Ignorace – žáci ignorují učitelovu snahu
- „zahnání pedagoga do kouta“ – pedagog si neví rady, znejistí
- Start pro šikanu – diskuze se zvrhne k útokům na jednotlivce
- Profesní pochybení (neudržení hranic)
- Překročení hranic role učitele

Co s informacemi?

- Trestné činy hlásit (oznamovací povinnost)
- V případě potřeby kontaktovat rodinu
- Využívat možnost individuálního řešení - doporučení odborníků
- Postupovat podle metodických pokynů
- Intervence

Na co nezapomenout

- pracovat s prostorem, všichni by měli sedět v kruhu rovnocenně – nikdo mimo kruh, za zády spolužákům nebo učiteli apod.
- Ukončení, shrnutí, zpětná vazba (hodnocení)
- „dojít kam jsme chtěli dojít“
- Zjistit jestli je „ještě něco? – další témata
- najít postup řešení a žáky s ním seznámit
- dodržet stanovený čas diskuze

Využití her a technik

Výhody:

- prožitek, odreagování, sebepoznání, komunikace, spolupráce, zpětná vazba
- tolerance, respektování, sebeovládání
- vztahy Ž – Ž, Ž – U, logické uvažování, simulace reálné života, přirozené učení
- zapojení jsou i bojácní
- seznámení s žáky, kteří jsou bojácní, i těch, co se spolu nebaví nebo neznají
- zvědavost, fantazie
- stejná úroveň všech, obhajoba názorů
- nový prvek rozvíjející zvědavost a fantazii
- všichni jsou na stejné úrovni
- naučí se nové, dozví se a lépe si zapamatují
- každý má svoji pozici – zapojení většiny
- nenásilné zapojení většiny

Nevýhody:

- časová, prostorová a materiální náročnost hry, hlučnost
- hrají si na něco, někoho jiného – přetvářka, šaškárny
- můžou být konflikty
- „zašívání se“ žáků, nezapojí se všichni,
- moc na tělo, narušování osobního prostoru - nepředvídatelné reakce, může u někoho vyvolat stres
- Ukáže se „nešikovost“
- Projeví se negativní vlastnosti
- Nespolupráce, bojkot
- Navázání se na někoho
- nepochopení cíle hry, není výsledný efekt

Rizika

- „jde na dřev“ – nenutit do hry za každou cenu
- emoční vypětí (narušení psychické rovnováhy)
- nezvládnutí hry, následná nekázeň, chybná volba hry
- ztráta prestiže lektora
- hra nesplnila očekávaný výstup (ničeho nedosáhneme) KONTRAPRODUKTIVNÍ
- Objeví se „zatajené“
- Zneužití informací
- malý prostor – zvyšuje napětí ve skupině a může nastartovat agresivní reakce – úraz – poškození věcí
- Nepochopení zadání
- Odlišení – jazykové, zdravotní, socio-kulturní
- „označení“ (označkování) spolužáka
- Podvádění – nedodržení pravidel
- S ním nechci, nebudu, nechota spolupracovat

Co dělat při nevhodném chování:

- Stop – zastavit nevhodné chování, není nutné zastavit celou hru (podle situace)
- Individuální rozbor
- Řízená diskuze o problému
- Vytvořit chráněný prostor
- Vyloučit „původce“ nevhodného chování (podle situace – případně mu dát jiný úkol v souvislosti se hrou)

Na co nezapomenout

- Přiměřenost, věkové zvláštnosti, skupinovou a třídní individuálnost
- takt vůči dětem
- pomůcky, jaký prostor, promyslet časové rozvržení hry
- stanovení cíle hry
- Bezpečnost
- Pravidla – dát a dodržet (ujistit se, jestli pochopily)
- Zhodnotit + pochvala + odměna
- Reflexe, zpětná vazba po hře
- Zapojit i méně aktivní
- Přítomnost odborníka (podle plánovaných aktivit)
- Ošetřit citlivé momenty

Dotazník

Výhody dotazníku

- anonymita
- možná budou odpovídat objektivněji, dozvím se lépe „pravdu“
- informace od hodně lidí zároveň
- jednoduchost vyhotovení
- jednoznačný výstup
- odpadá strach z prozrazení
- rychlost provedení
- máme v ruce „nějaký papír“

Nevýhody dotazníku

- zdlouhavé vyhodnocení;
- pokud se nejedná o anonymní dotazník, musím mít souhlas rodičů;
- znevážení
- děti nerady píš
- nepochopení otázky
- náročnost přípravy
- u odpovědí ano x ne nepřesnost odpovědí
- obava z odhalení autora
- jsou otráveni z četnosti dotazníků
- omezená slovní zásoba – nedokážou se vyjádřit

Dotazníky viz. příloha vyhotovené pedagogickými pracovníky.